Ötödik évfolyam. 9. szám. Székely-Udvarhely, 1899. február 26.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Papok-, tanitók- és községi elöljáróknak egész évre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, községi és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér.
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Bélyegdij külön 60 fillér. Nyilttér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.
— Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvnyomdája és könyvkötészete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Levél „Haladás a czél felé" irójához.

Irta: **Truncus.**

Elismerésemet és üdvözletemet nyilvánitom tisztelt . . d ur. Eddig egyedül éreztem magam, ki e lap hasábjain a város ügyeit és szükségleteit hangoztatta; most társra akadtam. Czélunk egy: a várost haladni lássuk! Az eszközök és számitások némileg eltérnek, de látom, ellenlábasok nem leszünk és ha néha más irányban nyilatkozom, azt nem a zavar felidézésére, hanem az ügyek megvilágitására teszem.

Szegény városkánk régóta vajudik és hogy betegségeit nem mi fedeztük fel ketten, mutatja számtalan képviselőtestületi jegyzőkönyv, melyekben csak ugy ajánlgatják az orvosságot. Meghatározták már mindent. Volt határozatban vizvezeték, villamos világitás, aszfalt-járda, sétatér, városház, csizmadiaszin-lerontás, fürdő stb. stb. évek óta, a vágóhid-tervezet csak maga — pedig a jövedelem is ki volt mutatva — kilencz éve hever a levéltárban. A város haladására szánt pilulák elé voltak téve, de magok az orvosok voltak, kik méltán hangoztatták, hogy a gyomor gyenge és a szer megfekszi, nem gyógyit, hanem rombol,

A város mult- és közelmultját tanulmányoztam, figyeltem, de vajmi ritkán láttam törekvést arra, hogy a szervek erősittessenek a nagyobb operácziók kibirására. Nem igen tapasztaltam, hogy a megengedhető jövedelmek szaporittattak volna, vagy hogy a tisztviselői kar tekintélyének emelésére, azokban a munkakedv fokozására, az anyagi gondok alóli felszabaditás s ezek által az önérzet fejlesztésére valaha valamit tettek volna,

Bizony tisztelt . . d ur alig gondolom, hogy egy város haladni tudjon az anyagi gondok alól felszabadult tisztviselői kar és alapvagyon nélkül.

Hányszor támadtuk meg a tisztviselőikart és vetettük szemökre vélt gyengeségöket, kifogásoltuk munkakedvöket és ügybuzgóságukat, de talán egynek sem jutott eszébe gondolkozni azon, vajjon annak a tisztviselőnek a csekély jövedelem miatt minő gondok terhelik agyát. Nem gondoltunk arra, hogy a legszolidabb gépezet is, ha annak müködő kerekei nincsenek jól olajozva, mily hamar elveszitі munkaképességét. Nem gondoltunk arra, hogy a telivér paripa is a munkában hamar kidől, ha azt kukoricza-szárra szoritjuk.

Ha büszkék vagyunk arra, hogy rendezett tanácsu székely-anyaváros vagyunk és ezt fenn is akarjuk tartani, annak a tisztviselőnek a minimális összeget legalább meg kell adni. Ez olyan kiadás, mely elől semmi körülmények között kitérni nem lehet és nem szabad, ha azonban mégis keressük az okot, legyünk nagyközség, ugy talán olcsóbban kijövünk.

Nevetséges szinben tünik fel, hogy az ujonnan szervezett adópénztárnoki állásra polgármesterünk miként igyekszik embert szerezni, mely bár 1000 frt fizetéssel jár, ugy látszik — betöltetlen marad, mert alkalmasok nem vállalkoznak; a kik vállalkoznak, meg nem alkalmasok.

A társadalmi viszonyok, a fejlődött pénzgazdaság folytán is oly követelésekkel állanak elő, a melyet csak a korábbi viszonyok szem előtt tartásával elbirálni nem lehet. A tisztviselő fizetését a viszonyokhoz mérten kell megszabni. Ez olyan kiadás, a melyet gazdaságban szükségkiadásnak jeleznek, melyek után következnek csak a hasznotadó beruházások és ezután a kényelmetadó luxus-kiadások.

A város gépezetének e mozgató erői fentartására áldozattól sem szabad visszariadni, ha nem akarunk kárral dolgozni; de én a mennyire ismerem viszonyainkat, áldozat nélkül is, némi kis körültekintéssel és számitással, a tisztviselők állapotán nagyon könnyen lehet segiteni. Engedje meg tisztelt . . d ur, hogy e módozatot egy más alkalommal tárjam fel, körül rakva az alkut nem türő kétszer-kettővel.

A milyen lényeges és szükséges a képességgel, munkaerővel és munkakedvvel biró tisztviselő egy város haladásához, ép annyira szükséges a vagyon, a jövedelem.

Székely-Udvarhely város bár a leltár szerint másfél millió vagyonnal rendelkezik, de én ugy hiszem, hogy valóságban édes csekély alapvagyona van, mert ez emlitett tőke a régi rendszer »port a világ szemébe« elve szerint van becsülve.

Városunk haszonbérekből nem sokat kap, a nagy kiadások fedezetét tehát a törvények adta jogai kihasználásával kell eszközölje, melyek a vámok, behozatali dijak és pótadó.

Ez a pont, a hol . . d urral nem értek egyet, mert a mig . . d ur a pótadót elsőnek hangoztatja, én azt a legutolsónak hagyom. . . d ur orvosságot ad, de elfeledte, hogy némely beteg a keserü pilulákat nem képes bevenni, az iránt undort érez és ép ez okból az a gyógy-hatásából veszit. A mi közönségünk ellenszenvvel viseltetik a pótadó iránt, mert szegény és mert ősidőktől fogva mint mumust tartották eléje. Nem gondolták azt meg, hogy első sorban a nagykereskedők — különösen azok, kik e vidéket felhasználják, tovább mennek — fedeznék annak nagyrészét és nem a csekély adótfizető polgárság. De eltekintve ettől, magyar jelleg az, hogy az egyenes adótól irtózunk. Panaszkodunk a sok adó ellen, de korcsmák és mulató helyek tömve vannak, ruházatban, élelemben, szokásokban fényüzők vagyunk, tehát a közvetett adókat szivesen türjük.

Ezekből kiindulva helyesebbnek tartom első sorban a közvetett adók behozatalát, illetve fejlesztését. Indokolt iránynak tartom a város elöljárósága részéről, hogy a borbehozatali dijszabályt keresztül vitte a képviselőtestületnél, mely által a városnak évi 10.000 frt ujabb jövedelmet szerzett; a vasut behozatali vám által évi 7000 frtot és a jelenleg munka alatt lévő piaczdijszabály módositás által évi 3000 frtot. Csak ez a három tétel négyszázezer forint tőkének felel meg.

Igy fejlesztve a jövedelmeket, ugy hiszem a pótadónak nem sok tere lesz a város költségvetésében.

Ha az elöljáróság végezte kötelességét és megmutatta az irányt, hogy 400.000 frt tőkét mily könnyen és rövid idő alatt lehet megszerezni, végezze a képviselőtestület is kötelességét és ha másképp nem, küldöttségileg hasson a kormányra a tervezetek jóváhagyására, mert bár az elmult napokban olvastam egy kegyelmes ur nyilatkozatát, ki a fentemlitett adónemeknek el-

A „SZÉKELY-UDVARHELY" TÁRCZÁJA.

Templom előtt.

(A „Székely-Udvarhely" eredeti tárczája.)

Oh, üldözöttek édes otthona!
Sorsom bármerre hordja léptemet,
Előttem állsz. Magasztos csarnokod
Pihenni hivja fáradt lelkemet.
A szép olaszföld enyhe légkörén
Szelid sugárfény ömlik szerteszét;
Márvány falad csillogva futja be
S ragyogja át szentélyed belsejét.

Habár hazám oly messze elmaradt,
— Fenséges gondolat —: itthon vagyok.
Hiszen, az Isten lelke mindenütt,
Kit itt is jó Atyámnak mondhatok.
Atyánk! halljátok ezt az édes szót,
Sorsüldözött szegény koldussereg.
E hit vigasztalása váltja meg
Templom-küszöbre hulló könyetek . . .

— **Fülei Sz. Lajos.**

Vak a kiállitáson.*

— Milléniumi emlék. —

Debreczeni Kis András bácsi husz esztendeje vak már mind a két szemére. Mióta a szemevilágát elvesztette, kétszer se mozdult ki Nagypéterfia-utczai portájáról. Van egy diákiskolákat járt fia, Mihály, az viszi a gazdálkodást, az jár ki a tanyára; felesége meg Juli a szolgáló vezetik otthon a háztartást.

András bácsinak nincs egyéb dolga, minthogy kerekes székében kiül a tornáczra s pipázik. Nem látja ugyan a füstjét, de érzi a szagát, megcsipi a lé a nyelvét. Ez neki elég élvezet. Mikor déltájban hallja, hogy jönnek a gyerekek az iskolából, bekurjantja valamelyiket s elolvastatja magának az ujságot.

Mikor az ujságot is tudja már, a pipa se esik jól, az ebéd sincs még készen, sétákat rendez a tornáczon. Eltolja magát a kerekes székben a kis kaputól a kamaráig, a mi husz lépésnyi ut; akkor kikél a székből, megforditja, tapogatózva visszaül belé s megint visszaguritja a kiskapuig. Ez nagyon testedző mulatság. Kár, hogy anyjok haragszik érte, mert a két kerék mind felvágja a tornácz szépen kitapasztott, sárga agyaggal beeresztett földjét, sőt néha még a meszet is lesurolja a falról.

— Eredj ki sétálni a Nagy-Erdőre — zörög ilyenkor anyjok.

— Megyek én, csak gyere, vezess!

— Érek is én rá arra.

— Hát akkor érj rá a tornácztapasztásra.

András bácsi idylli csendes vidámságát nagyon felzavarta legutóbb a millénium. Alig várta naponként az ujságot s uram bocsá', kenyérdagasztás mellől is előkiabálja az anyjukot, olvassa el neki, mi történt Budapesten? Királyi beszédek, herczegek, nagy urak, idegen done járása-kelése a kiállitáson. Hunyadi Mátyás könyvei, a szent királyok kincsei, ezer esztendő csodái ott vannak egy halomban, remekszép palotákban. Messze-idegen országokból hazahozott drágaságok, százezreket érő fegyverek, ékszerek összegyüjtve a miket Európahirü magyar vitézek és királyok viseltek valaha. Aztán ott vannak a drága kincsnél drágább hazai iparczikkek, gépek, a mik mutatják, hogy Magyarország nem csak volt, hanem van is, lesz is, ha Isten engedi, uj ezer esztendeig. Ott van az a sok könyv, a mit magyar ember irt, ott van az arczképe annak a szegény jó Csokonainak is, a ki éhen-szomjan poétázott Debreczennek bánatban, örömben s magyar mert lenni a képzelgő filhellének gyerekségeben.

— Hej, anyjuk, csak egy napra jönne meg a szemem világa, hogy azt a sok dicsőséget, sok drágaságot megnézhetném. Aztán örömest halnék meg.

— Ne epeszd magad ilyesmiért, édes öregem. Majd megtudjuk az ujságból, elmondják, a kik látták.

— Mégsem olyan az, mintha maga nézi meg az ember. Jó is nektek, a kik láttok.

Azon az éjszakán nem tudott aludni az öreg. Mikor hajnal felé hallotta, hogy fia, Mihály felébredt, elkezdett sóhajtozni.

— Mi baja édes apám?

— Mi bajom? nem látok. Nem elég az?

— Látunk mi helyette, édes apám.

— Épen azt akarom mondani, fiam.

— Mit?

— Vigyél fel engem Budapestre. Megnézzük a kiállitást.

— Ott se lát abból édes apám többet, mint a mit az ujságból itthon olvasunk.

— Majd látsz te fiam és megmondod mindenütt mi van. Legalább ott jártam én is.

— De kinevetik édes apámat, hogy vak létére elment kiállitást nézni.

— Nem bánom én. Bolond ember neveti a más baját. Telik még tán egy tinó ára erre is?

Addig makacskodott András bácsi, mig fia, felesége belé nem egyeztek az utazásba. Szépen megmosdatták, megborotválták. Ráadták az uj fekete magyar ruháját, széles karimáju kerek debreczeni kalapot nyomtak a fejébe, uj kordovány csizmát huztak a lábára. Násznagynak elmehetett volna, ugy rendbe szedték a nagy utra. Mihály is kiöltözött magyarosan, de egy czifra tulipános szürt is a nyakába akasztott, jó lesz az az öregnek, ha hideg találna lenni.

* Mutatvány Zempléni Árpád „Kis Emberek" czimü sajtó alatt levő novellás könyvéből. A „Kis Emberek" 8—9 iven husvétra fog megjelenni s ára füzve 50 kr, diszkötésben 1 frt 50 kr lesz. Előfizetési pénzek Walter Ernő czimére (Budapest, VIII. Práter-u. 44. sz.) márczius végéig beküldendők. Szerk.

Hirdetések a f. évi márczius 5-én megjelenő „NAGY-KÜKÜLLŐ" részére felvétetnek lapunk kiadóhivatalában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

lensége, de nem hiszem, a viszonyainkat, szegénységünket felfejtve, ne engedne a kormány álláspontjából. Különösen ha figyelembe veszi, hogy a közvetett adónemek behozatala a következő és fényüző magyar nép erkölcsére is javitó hatással lesz.

Számadatokat a költekezésekre nézve, ha megengedi, jövő alkalommal.

A népnevelés apostolai.

Mottó: **Csak előre!**

Vettük és adjuk az alábbi levelet, melyre megjegyzéseinket is röviden elmondjuk. A levél szórólszóra következő:

Beszéljünk keveset, de annál többet tegyünk.

Tekintetes szerkesztő ur!

Mióta a „Székely-Udvarhely“ czimü lap megindult, mindig várva-várom a napot, hogy figyelemmel átolvashassam. Igen, mert az én ereimben is székely vér csergedez s jól esik lelkemnek, ha helyi érdekü lapot olvashatok, mert ebben látom a közigazgatási bizottság, városi tanács üléseinek lefolyását — melyről e lap hiányában semmit sem tudnék, — látom a sok hasznos hirdetést a székely fiuk megélhetése és elhelyezésére vonatkozólag, mely arra késztet, hogy az olyan szülőket, kiknek arra való fiuk van, buzditsam a folyamodásra; mert sajnos, ma is sok szegény földmivesnek van 3—4 fia, kiket maga mellett fel enged lógni a helyett, hogy hasznos ipari pályára adná s igy a megélhetését még életében biztositva látná.

Azonban engedje meg az igen tisztelt szerkesztő ur, hogy én is egy kicsikét dicsekedhessem, mert ugy látszik, hogy becses lapjának csaknem mindenik számában egyes tanitó-társaim egyre-egyre sorolgatják fel, hogy ők mit mivelnek, mit tesznek.

Ha Udvarhelymegye 2—300 tanitója mind el mondaná, hogy ő mit csinál, egy pár évig elég anyaga lenne a t. szerkesztő urnak arra, hogy lapjának minden tere sürü lenyomatban beteljék.

Különben nem-nem kezdem magamat dicsérgetni, — pedig hát valamit én is, más is tudna felhozni — ne hogy valaki rá szekundálja hogy: „öndicséret gyalázat.“

Hogy mit teszünk, azt igen jól tudják a mi illetékes felsőbb hatóságaink s azt hiszem, hogy az innen kisugárzott hireçskék jobban esnek mindnyájunknak, mintha az emlitett lap jó nagy oldalát irnók be, hogy itt, meg amott mit teszünk, mert hiszen azt még valaki kétségbe is vonhatná, vagy vonhatja.

Távol legyen tőlem, mintha én — amugy is igénytelen szavaimmal — tanitó-társaim irói kedvét akarnám megrőkönyiteni, sőt örvend szivem-lelkem, midőn egy Tarcsafalvi, Kertész tanitótársamtól olvasok irodalmi szinvonalon álló költői müveket, mert ez valóban a tanitói kar emelkedésére vall.

Ezeket akartam igen rövidséggel elmondani. — Munkálkodjunk hát mindnyájan, de keveset beszéljünk s annál többet tegyünk. Legyünk mindig szerények és óvatosak.

F.-Boldogfalva, 1899. február 16.

Péter Gergely.

*

Nagyon örülünk, hogy Péter tanitó ur — ki tudomásunk szerint, a tanitás terén a jók közé sorozható — a »Székely-Udvarhely« iránt oly melegen érdeklődik; ez ránk nézve csak hizelgő lehet.

Azonban azon állitása, hogy »egyes tanitó társai« az »öndicséret gyalázat« ig »sorolgatnák fel, hogy ők mit mivelnek, mit tesznek« — hatalmas tévedés; a kitüzött czél hátrányára szolgáló rossz irányu müködés.

Az ujságnak nem lehet és nem is czélja, hogy egyes emberek hiuságának tömjénezzen. De viszont az a közérdek teljes hátrányára volna, ha a közjó érdekében fáradságot nem ismerő, azért önként, a saját nyugalmára álló idő felhasználásával s nem ritkán anyagi áldozatokkal is munkálkodó egyesek kezdeményező müködését elhallgatná. Azért mondjuk kezdeményezőnek, mert a kivitel sikeres volta, csak elenyésző kis részben lehet a kezdeményezőé; a teljes érdem mindig azon körre esik, mely a jó és nemes irányu eszmét magáévá teszi és azt diadalra juttatja.

Hányszor és hányakat lehetne e váddal ilykép illetni, hogy ezt, meg azt hiuságból, nevének fitogtatása végett teszi!? . . . Az összes szakminiszterek, főispánok, alispánok, tanfelügyelők stb. naponként közremunkálnak a köz előmozditására. Nem is csinálnak titkot egyes közérdekü intézkedéseikből, de sőt szivesen veszik, hogy a sajtó megbeszélés tárgyává teszi — és attól soha sem zárkóznak el, mert igen jól tudják, hogy a hivatását mindenkor szem előtt tartó sajtó az egyedüli hatalom, mely nemes törekvésüknek általános érdeklődést és igy feltétlen sikert tud biztositani.

Aztán, ha még egy kis hiuság is volna a dologban, mi még akkor sem tartjuk elintélendőknek a közjóra munkálkodókat. A hiuság már sok üdvös és hasznos dolognak adta meg az eszméjét és viszont a hiuságból keletkezett eszme ujabb hiuságból számtalan sokat hasonló tettekre sarkalt. Egy kis hiuság nélkül visszafejlődnénk a kezdet legelemibb részére.

Bátran merjük állitani és levele is tanusitja, hogy Péter ur hiuságának is jól esett, ha ama bizonyos »illetékes felsőbb hatóságai« köréből »kisugárzott hirecskék« egyike-másika javára szólt . . . Épen ugy nem tiltakozott volna azért sem, ha valamelyik kollégája egyes dolgokban szerzett érdemeit magasztalva, jól agyba-főbe dicsérte volna . . .

Azért tehát pap, tanitó és jegyző urak csak előre! Munkálkodjanak mindnyájan és a »Székely-Udvarhely« hasábjain nyugodt lelkiismerettel, az igazságnak megfelelően számoljanak be a népnevelés terén végzett ujabb keletü sáfárkodásaikról. Kinek van miről beszámolni, az büszke lehet; a ki pedig még nem lépett a tett mezejére, pótolja helyre mulasztását addig, mig kollégái felül nem mulják!

Az illetékes felsőbb hatóságok — biztos forrásból tudjuk — nem botránkoznak meg ezen, hanem szivvel-lélekkel örülnek, hogy a népnevelés szent ügye jó kezekre van bizva s az fokozatosan fejlődik vármegyénkben.

Csak előre tehát! *Szerk.*

Feljöttek a kiállitásba. Miska kézen fogva vezette az apját a homokos utakon. Néhol észrevették, hogy vak az öreg s derekasan megéljenezték. Meg is érdemelte. Micsoda forró, tiszta magyar szive lehet annak, a kit semmi testi akadály vissza nem tarthatott attól, hogy őseinek kincseit sorra járja, az örvendőkkel egy levegőt szivjon, s csak a szóból, a zugásból, a szeretetnek, tiszteletnek egy-egy éljenszavából tudja meg, hogy most körülte az ezeréves Magyarország ünnepel.

Mire a történelmi csarnokhoz értek, egész tömeg nyomult a két czivis után, bámulva, lelkesedve a szokatlan látogatón. Vak a kiállitáson! a ki a fia szemével lát, meg talán a saját, egyszerü, becsületes magyar szivével.

— Ez itt Vajda-Hunyad vára, édes apám.

— Láttam, fiam, honvédkoromban. Menjünk be. Sok szép minden van itt ugy-e?

— Gyönyörü Hunyadi-kincsek. Ez itt Hunyadi János kardja, a melylyel Nádorfehérvárát felszabaditotta.

— Szép kard, szent kard — s megtapogatta az öreg.

— Ez meg Kapisztrán János keresztesbotja.

— Hol van? hol van? — és kapkodott utána a kezével. Az őr könybe lábadt szemmel fordult félre.

— Mutasd! Kálvinista vagyok, de azt a keresztet megcsókolom — s ráczuppantott a kopott érczre.

Mihálynak könybe lábadt a szeme. Megcsókolta ő is. Megcsókolta mindenki, a ki ott állt. A lelkesedés ragadós betegség.

Akármerre fordultak, akármit néztek, a tömeg mindenütt kitért előlük. Éljenzés, kérdezösködés, suttogás kisérte őket lépten-nyomon. Olyan becsületet vallott a jó öreg, alig birta hordozni, rogyadozott alatta.

Akik láttuk, mindnyájan éreztük, hogy az a sokat emlegetett, láthatatlan »magyar géniusz« közöttünk szálldogál és mint a villámfolyam, játszik idegeinkben.

Zempléni Árpád.

TANÜGY.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becses lapjának folyó évi 7-ik számában »Tanügy« rovata alatt »Többen« aláirással egy kis referáda jelent meg az »Udvarhelymegyei tanitó-egylet« székelykereszturi fiókkörének Székely-Kereszturon tartott rendes gyüléséről, melyben — mig egyfelől elnök elődöm és szerény személyem nyilt kigunyoltatása, másfelől a tájékozatlan közönség szándékos félrevezetésével 25 éves multunk irigylésreméltó békéjének megzavarása czéloztatik; tisztelettel kérem a t. szerkesztő urat, kegyeskedjék alábbi válaszomnak egy kis helyet engedni:

Midőn »Többen« urék e kis czikkecske megirására határozták el magukat, — talán nem veszik rosz néven, ha kimondom — czéljuk kitüzésénél nem a higgadt, kellően megfontolt gondolkozás volt az alap, hanem inkább a pillanatnyi felindulás, szenvedély.

E lap tisztelt olvasói — ugy hiszem — már eléggé telitve vannak az ország különböző rétegeiben divatossá vált egyenetlenkedés mizeriáival s szivesebben fogadták volna »Többen« uréktól, ha — minden személyes kigunyolás mellőzésével — becsületes munkálkodásunk részletesebb beszámolásával állottak volna elé s ez által gyülésbe járásunk indokoltságáról meggyőzik a fuvar és napdijak miatt amugy is folyton zugolódó iskolafenntartókat. S ha némelykor testületi körünkben is felüti fejét az ellentétek vidrája, megsemmisitését nem az előttünk idáig szokatlan nyilvánosságrahozatal utja, hanem a kartársi szeretet, a vállvetett munkásság, a szent ügy közös czélja felé való együttes törekvés eszközölheti, mert — ha valahol szükség van az összetartásra — csak a tanitóságnál lehet. Különben is önkénytelenül eszembe jut ezen nem épen diszes, de találós szójárás: »Rossz család az, a mely szennyesét a piaczra viszi szapulni!«

Elnök elődöm lemondását »a tanári tekintély megvédése, fenntartása« stb. gunyszavakkal kisérik . . . Ezen nyilatkozatokkal, mig egyfelől a valóság szándékos elferditéséről tesznek bizonyságot, másfelől a hálátlanság bélyegét is magukon hordják azon tekintélyes tanári karral szemben, mely nemcsak egyleti életünkben, hanem rögös pályánkon is kölcsönözte azon világosságot, melyre oly nagyon szükségünk van.

Elődöm *férfias, őszinte nyiltsággal és következetességgel* s elég érthető módon tárta fel a figyelni tudó tagok előtt lemondásának indokait. A ki akarta, megérthette!.. S most kérdem: volt-e indokolt lemondásának legkisebb árnyalata is, mi a hangoztatott »tanári tekintély megvédését« czélozta volna, különösen oly értelemnen, mint a hogy »Többen« urék felfogták? . . . De — ugy látszik — végtelen nagy büne, hogy: véletlenül *tanár.*

»Többen« urék — ugy gondolom — ott voltak, mikor a lemondás tudomásvétele után igénytelen személyemet érte az a nem várt kitüntetés, midőn egy ily tekintélyes testület élére állitottak; emlékezni fognak magatartásomra, melyből felismerhették, — és e helyen is hangoztatom — hogy *az elnöki székre sem érdemetlenségem, sem korom, sem egyéniségemnél fogva nem vágytam.* A munkálkodásban óhajtottam leróni tagsági kötelezettségemet s ha ennek némi sikere mutatkozott, *teljesen* megjutalmazva éreztem magamat!

Ily értelemben szándékoztam tovább is müködni! *Különben megválasztatásom értékét mérlegelni tudom!*

Jóakaratu figyelmeztetésüket a májusban leendő lemondásomra nézve köszönettel fogadom, azonban addig is — szépen kérem — engedjék meg, hogy saját ügyeim felől első sorban *én* gondolkozzam. Megnyugtatásul annyit: »a tanitói tekintély és becsület« épségben hagyása mellett tudni fogom kötelességemet.

Ugy a központban, mint a fiókkörnél a béke zászlójának hordozását határoztam el; ki velem érez, követni fog s remélem, hogy a béke táborában, hol »még többen« vannak, »Többen« urékat is látni fogjuk! . . . Ugy legyen! . . .

Ezek után vagyok a tekintetetes szerkesztő urnak

kiváló tisztelője:

Szasz Ferencz,

fiókköri elnök.

Irodalom.

Aszurbanipal. Volt a kajundzsiki palota falában egy márvány-dombormü. Ma a British-muzeumban van. Aszurbanipal királyt ábrázolja, a mint egy szőlőlugas árnyában pamlagán fekszik; előtte magas, ékes széken ül a felesége, körülöttük szolgák legyezik a hüsülő fenséget; ételt hoznak mások, szól a lant, peng a czitera. Egynéhány fával a kert is legyezve. Stilizált levelü pálmák, melyek törzse egy sorban áll az emberekkel s törzsükből egyszerre hasad ki a levél. Leveleiken keleti madarak ülnek, furcsán, mereven, mint a hogy a gyermek rajzol, szépen oda téve a levél lapja mellé, állnak a semmin. — Ő felségeik egy-egy csészét tartanak kezökben. Ajkukhoz emelik. Igy emelik immár kétezer éve, fáradhatatlanul kötálaikat, melyekben nincs egyéb, mint por, a mit belehordott a szél, a mi beleülepedett ott a muzeumi termekben, finom, könnyü fehér por, lágy és plastikus. Hány költő zengette meg a maga korában e szobrászremeket, mely most egy muzeumi szám, egy adat az emberiség fejlődésének történetében. E merevség, e nyugalom, e némaság meghat és eszünkbe jut Heredia gyönyörü szonettje, a melyben leirja a középkor festői, zajos életét s hozzáteszi:

Ma már a várurak, az urnők oldalán
S a karcsú agarak elnyúlnak sorba lám
A fekete-fehér koczkás kőpadlaton.

Feküsznek hangtalan, siketen és merőn
S nézik kőszemükkel, melyben nincsen láterő,
Az örökké nyiló rózsát az ablakon.

A nagybecsü relief legtökéletesebb reproductióját a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 13-ik füzete adja közre. Egy füzet ára 30 krajczár. Megjelen hetenként egy füzet Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest. VIII. ker., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

Szinház.

Nem czélom a városunkba most bevonult Baranyai Mihály szintársulatát a szigoru kritikus szemüvegén keresztül birálni, mert mire e sorok nyomdafestéket látnak, még csak két előadás után mondhatnék birálatot s elvégre is ez nem nyujt elegendő anyagot ahhoz, hogy igazságos lehessek; jelen alkalommal inkább csak azokra akarok rámutatni, a mik közönségünk igényeit hivatva vannak az adott helyi viszonyok között kielégiteni: 1. az előadások pontos kezdése; 2. a terem megfelelő fütése; 3. a helyek beosztása, mely felett napirendre térni nem lehet, mivel annyira szorosan egymás mellé vannak helyezve a székek, hogy a legnagyobb vigyázat daczára sem juthatni ugy helyünkhöz, hogy másokat ne inconnuodaljunk; 4. a sugó nagy mértékben zavarja az első sorban és oldalt ülőket s igy élvezetről beszélni alig lehet.

Magára az előadásra rátérve, röviden csak annyit A »Boszorkányvár« előadása teljes mértékben kielégitette a közönséget (leszámitva a zenét). Azonban az »Arthur kalandjai« cz. darabban sajnálattal tapasztaltuk, hogy a szereplők nagy része még a betanulásra sem forditott kellő gondot — nemhogy a játékban nyujtott volna müélvezetet.

Az első estéről kivétel nélkül dicsérettel emlitem meg a szereplőket; de a második estén Sajó nem volt disponálva, Keller pedig határozottan hadilábon állott szerepével.

Igen kedves volt Nagy Aida, ép ugy mint az első estén Fürediné Barts Aranka és S. Berczik Margit Coralie személyesitője.

Tehát a viszontlátásig! **—r.**

*

Jövő heti müsor: Vasárnap februar 26-án Géczi István neves ujdonsága *A gelei kis király.* Hétfőn ujdonság, itt először: *Dreifus kapitány*, az Ördögsziget áldozata. Kedden február hó 28 án, a vigszinház kasszadarabja: *Durand-Durand* Szerdán, márczius 1-én: *Nebántsvirág* Harveé gyönyörü zenéjü operettje. Csütörtökön, márczius 2-án: *Becstelenek*, világhirü drámai ujdonság. Pénteken, márczius 3-án, zónaelőadás félhelyárakkal: *Boszorkányvár.* Sombaton, márczius 4-én, hirneves ujdonság, itt először: *A oroszlánvadász.* Vasárnap. márczius 5-én, délután gyermekelőadás: *Mátyás diák és a czinkotai nagy itcze*; este: *Holtomiglan*, énekes szinmü.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy ***az illető postahivataloknál előfizetésük megujitása iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek,*** nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Majláth Gusztáv Károly gróf,** erdélyi róm. kath. püspök — mint értesülünk — holnap a délutáni vonattal városunkba érkezik, hogy a böjti szentgyakorlatokon résztvegyen.

— **Uj iparfelügyelő.** Csik-, Háromszék-, Udvarhely-, Marostorda-, Fogaras-, Szeben- és Nagy-Küküllővármegyékre kiterjedő müködési körrel iparfelügyelőnek Örley János áll. felsőipariskolai segédtanár neveztetett ki s állását Maros-Vásárhely székhelylyel elfoglalta. Az iparügyeknek örvendetes fejlődését várjuk a közvetlen tapasztalatok szerzésére hivatott uj iparfelügyelőtől s ezen reményben üdvözöljük.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

— **„Megrémült (?) törvényhatóság“** czimmel lapunk f. évi 7-ik számában mi is megemlékeztünk a »Hazánk« idei 35-ik számában vármegyénk szeretett főispánja ellen történt kirohanásról. Föispánunk — mint értesülünk — Zeyk Gábor és Daniel Gábor országgyülési képviselőkkel, mint megbizottaival Korbuly Józsefet, a »Hazánk« felelős szerkesztőjét provokáltatta és fegyveres elégtételt kért. Korbuly ur megbizottai azonban választott biróság elé vitték az ügyet, habár sértett fél megbizottai nem tartották jogosultnak a sértő megbizottainak ezen álláspontját, mert ugy voltak meggyőződve, hogy az, hogy valaki sértve érzi-e magát vagy sem, az illető egyéni aprecisiojának körébe esik; mindazonáltal beleegyeztek, hogy a kérdést választott biróság döntse el. A vál. biróság Radó Kálmán elnökletével — Sréter Alfréd és Vészy József — ugy találta, hogy a czikkben nem forog fenn sértés, mely a fegyveres elégtételadás kötelezettségét megállapitaná s igy a gróf Haller János és Korbuly József urak közötti ügyet a lovagiasság szabályai szerint befejezettnek jelentették ki.

— **Székelyföldi laptársainkhoz.** Az agyagfalvi emlék bizottsága felkérése folytán, tisztelettel kérjük székelyföldi összes laptársainkat, hogy a bizottság müködéséről esetről-esetre a „Székely-Udvarhely“-ben megjelenő értesitéseket átvenni és közölni sziveskedjenek.

— **Kosárfonási tanfolyam.** Mint lapunk mult számában is emlitettük — e hó 20-án kezdetét vette a vármegyei iparfejlesztő bizottság által nyitott kosárfonási tanfolyam. Beiratkozni még folyton lehet.

— **A székelyudvarhelyi polgári zeneegyletnél** 4 uj hangszer még kiadatlan. Fölhivatnak mindazon zenei hallással biró, nagykoru és önálló helybeli polgárok, kik e 4 hangszer valamelyikének kezelését elvállalni óhajtják, hogy hétfőn, szerdán vagy pénteken este 8—9-ig a megyeház kistermében tartandó próbákon jelentkezzenek.

— **A székelykereszturi februári orsz. vásár** igen jól sikerült. Vasuton 31, waggonban 350 drb állatot szállitottak el idegen kereskedők. Az elszállitott állatok között 3 drb erdélyi fajbika is volt. Összesen 800 adásvevés történt. Felhajtás igen nagy volt s az amugy is szük vásártéren alig lehetett mozogni. Sem a lovak, sem bivalak nincs-nek kellően elkülönitett jó helyen. A vásártér általános megnagyobbitása már elkerülhetetlenné vált. Ideje volna, hogy a képviselet ez irányban meg mozduljon, mig hatósági beavatkozásra vár. Visszatérve a vásárra, megemlitjük, hogy az igás, sovány ökör párját 200—250 frtért az elsőrendüt pedig 300—350 frtért lehetett megvásárolni. A hizott marha általában olcsó volt. Egy pár hizott ökröt 240—300 frtért lehetett venni.

— **Az agyagfalvi emlék-bizottság** e hó 26-án tartott ülésében a szükséges előkészületek már annyira megtétettek, hogy a nagyközönséghez — főkép a székelyekhez — szóló „Felhivás“ a jövő hó első hetében szétküldhető lesz. — A hazafias szellemtől áthatott, történelmi visszaemlékezésekkel gyönyörüen átszőtt, lendületes „Felhivást“ magyar népünk kedvencze Benedek Elek irta. Bizottság a bemutatott „Felhivást“ lelkes éljennel fogadta s jegyzőkönyvileg is megköszönte. Köszönettel vette bizottság az Erdélyi Ereklye Muzeum elnökségének buzditását is; legfőkép azon igéretét, hogy e hazafias törekvésben odaadóan fogja a bizottságot támogatni. — A czél sikeresebb elérhetéseért bizottság kiegészitette magát, végrehajtó bizottsági tagnak választotta az 5 székely megye országos képviselőit, számszerint 26-ot, az 5 székely megye alispánjait, Budapesten lakó s kimagasló állásu székely véreinket: Id. Daniel Gábort, Gidófalvi Istvánt, Székely Ferenczet, Székely Józsefet. Bedő Albertet, Molnár Albertet, Ürmösi Miklóst, Feleky Miklóst stb. Budapesten lakó székely iróinkat: Jakab Ödönt, Fülei Sz. Lajost, Balássy Dénest, a székely történelem megirásával megbizott dr Szádeczky Lajos kolozsvári egyetemi tanárt, az 5 székely megyében levő hirlapok szerkesztőit stb. Az ügyek gyorsabb intézhetéseért még 2 jegyzőt választott Ravasz Árpád tanárt és Becsek Aladárt s egy pénztárnokot: Ferenczi Jánost. A bizottság müködésére lelkes buzditásul szolgál, hogy most még a vajudás kezdete, s már is Ugron Gábor főszékelyünk 100 frtot szavaztatott meg a „székelyegyleti takarékpénztárnál s az udvarhelyvárosi iparos ifjak 67 frt 90 krt juttattak a bizottság kezéhez. Im, a tett beszél: „Nem fajult el még a székelyvér!“

— **„Négy esztendő“** czimmel a Veridicus irói név alatt megjelent 2 ives füzetet kap unk, melyben Bánffy Dezső báró, a lemondott és távozó m. kir. miniszterelnök négy éves államférfiu bölcsességét és történelmi nevezetességü, hazafias ténykedéseit ecseteli az iró hivatott tollal; kétségtelen bizonyitékok és köztudomásu tények higgadt felsorolásával fényesen illusztrálván Bánffy Dezső báró valódi magyar hazafiságát s vele született bátorságát, melylyel minden irányban győzelmet vivott ki.

— **Dr Vajda a székelyekért.** Vajda Emil dr győri főreáliskolai tanár, lapunknak volt főszerkesztője, nem feledkezett meg rólunk, székelyekről — habár körünkből el is távozott. A »Győri kereskedelmi társaskör«-ben e hó 19-én felolvasást tartott a »Székelyekről« czimmel, melyről a »Győri Hirlap« igy ir: „A társaskör helyisége zsufolásig megtelt a felolvasást kiváncsisággal váró tagok és pártoló tagok számával, valamint azok családtagjaival, kiknek ajkaikról perczekig tartó éljenzés hangzik el, mikor a felolvasó impozáns alakja jelenik meg, hogy előadását megtartsa. Teljesen lebilincselte a nagyszámu hallgatóság figyelmét a kiváló szakértelemmel összeállitott néprajzi leirás által, melyet nagy mértékben fokozott még a felolvasónak társadalmunkban ismert kedves személyisége és kitünő organummal párosult határozott előadóképessége. Füszerezett, szép nyelvezetében akárcsak hegedüjének zeneestélyeink alkalmával hangoztatott átható tiszta hangjait, ugy hallottuk a magyar szót. S derültségben sem szenvedett a hallgatóközönség hiányt, mert a székelyek fennállásának, egykoron élvezett kiváltságaiknak, hozzánk füződő történelmi viszonyuknak s szokásaiknak leirása, mi után felolvasó hosszas időn át a székelyek közt való tartózkodása alkalmával feljegyzett tartalomdus eredeti székely népdalt és anekdotát adott elő, melyek bőséges betetőzését alkották az élvezetnek. Örömmel leszünk eltelve, ha Vajda tanár urral ilyen alkalmakkor még többször is találkozhatunk s ha a »Győri kereskedelmi társaskör« hasonló hathatós erőktől támogatva, minél gyakrabban szolgáltatja közönségünknek az ilyen élvezetteljes estéket.« Szivesen csatlakozunk a győriek lelkesedéséhez s jol esik nekünk, hogy a kit mi oly annyira szerettünk kis városunk körében, a több mint 22,000 lakossal biró Győr város közönségét is meghóditotta.

— **Herkules tanitó.** Nagy Domokos árvátfalvi tanitó a korcsmában birkózást rendezett Nagy András megyebiróval s ittas állapotban annyira legyőzte, hogy Nagy András uramnak szárcsontja kettétörött. A birkózást a tanitó ur — mint mondják — a Budapesti Hirlap kiadásában megjelent s minden könyvkereskedésben kapható »Kincses Kalendárium«-ból tanulta, melyet a folyó évben Gyertyánffy könyvkereskedésében vásárolt meg 1 frtért. (Beküldték.)

— **Az udvarhelymegyei általános népnevelési egyesület** a napokban tartott közgyülésén elhatározta, hogy 7 népiskola részére a Slöjd-tanfolyam berendezésének czéljaira 15—15 forintot biztosit oly módon, hogy azok elöljárói a beszerzendő eszközökről 7—7 frt erejéig készitve, azt az egyesület elnöksége elé terjeszszék; 7—8 frtért pedig gyalupadok fognak az illető iskolák részére beszereztetni. Azonfelül elhatározta a közgyülés, hogy a gyümölcstenyésztés körül legtöbb eredményt feltüntető 6 tanitó ezen törekvéseik előmozditására kertmivelési eszközökben (olló, fürész, kés, faérvágó) részesittetnek.

— **A helybeli keresk. ifjusági kör** e hó 24-én este népes közgyülést tartott Persián János elnöklésével. Megnyitójában meleg részvéttel emlékezett meg a kör alapitó tagjáról: Farczády K. Károly kereskedőről, ki épen a közgyülés előtti órákban elhunyt. A kiváló szakértelemmel és nagy önfeláldozással birt kereskedő emlékét jegyzőkönyvileg megörökitették és temetésén a kör testületileg résztvesz. Zimny Ferencz alelnöktitkár igen részletes és gondos jelentést terjesztett elő a kör mult évi müködéséről s a jelentésért a közgyülés elismerését nyilvánitva, szóról-szóra jegyzőkönyveltetni határozta. A pénztári és különböző jelentések után, tisztujitás következett. Igen jól esett látnunk, hogy az ifjuság teljes egyetértésben van; az összes tisztikart egyhangulag ujra választotta. Az inditványok során többek között elhatározták, hogy 3 kereskedő tanuló jutalmazására 10 forintot adnak az iparhatóságnak oly feltétel mellett, hogy a vizsga megtartásánál a kör képviselői is felügyeletet gyakorolhassanak s arra meghivják.

— **Dubsky Farkas,** a magyarországi lapkiadók országos szövetségének érdemes pénztárosa, a Pester Lloyd kiadóhivatalának főnöke e hó 21-én életének 65-ik évében Budapesten meghalt.

— **Elmarad a sorozás.** Megyénkben a sorozás márczius 2-án vette volna kezdetét. Most azonban nem fog akkor megtörténni, mert a honvédelmi miniszter rendeletet küldött le a sorozás ideiglenes elhalasztása végett.

— **A székelyudvarhelyi m. kir posta- és távirdahivatal mult évi forgalmáról.** Postainditás naponkint 8, érkezés 7 történik. Kézbesités 2 szer, délelőtt és délután. Levélszekrény a város különböző helyein a forgalomnak megfelelően 12 van elhelyezve, melyekből a leveleket naponta 3-szor szedik ki, u. m. ½12, ½2 és este ½6 órakor. Utalvány érkezett 21277 drb 473593 frttal, feladott 26744 drb 715208 frttal. Takarékpénztári befizetés volt 4751 frt, takarékpénztári visszafizetés 5014 frt. Ccheque-befizetés 643021 frt, chequevisszafizetés 41012 frt. Erkezett bérmentes és bérmentetlen levél 89160 darab, levelezőlap 23360 darab, nyomtatvány és áruminta 43,400 drb, portómentes, egyszerü és ajánlott levél 66000 drb. Ajánlott dijköteles levél érkezett 12580 drb, ajánlott dijköteles levél feladott 12280 drb. Levélpostai utánvétel érkezett 360 drb, levélpostai utánvétel feladott 100 drb. Csomag érkezett 26060 drb, csomag feladott 6180 drb. Pénzes levél érkezett 900 drb, feladott 1360 drb. Portómentes pénzes levél és csomag érkezett 1840 drb, feladott 1380 drb. Utánvétel érkezett 4580 drb, feladott 660 drb. Postai megbizás érkezett 593 drb 25803 frt 71 krral, kiváltatott 211 drb 10403 frt 77 krral. A feladott táviratok száma 6847 drb, az érkezett táviratok száma 6128 drb. Ezek után jövedéki bevétele 23283 frt 93 kr, távirdai bevétele 3078 frt 74 kr. Összesen 26362 frt 67 kr. Forgalom tekintetében a mi postánk 8 ik Erdélyben.

— **A szinlaposztó búja.** A városunkba érkezett szintársulat szinlaposztója - ebbeli hivatását teljesitve — egyik bérlőnél kétségbeesetten igy sopánkodott:

— Meghalt az öreg nagyságos ur! ? ... Jaj, elveszett egy forintom a — bucsuzónál! ...

— Vigasztalódjék barátom — szólt a gavallér örökös — a hagyományos 1 forintját magam is megadom.

— **Emléket Orbán Balázsnak!** Orbán Balázs Székely-Kereszturon felállitandó szobra javára alulirotthoz ujabban a következő hazafias adományok folytak be: 1. Dr Sántha Károly gyüjtőivén Maros-Vásárhelyről: Erösdi Sándor, Barabási Ferencz, Hajdu Elek, Orbán aljegyző, Eperjesi György, dr Szegedi Géza, Balla Ödön, Nikolajevits aljegyző 1—1 kor. Egy ur 60 fill. Dr Sántha K. 1 kor. 40 fill. Összesen 10 korona. 2. Székelyudvarhelyi csizmadiasegéd temetkező társulat a „Székely-Udvarhely“ szerkesztősége utján 10 korona. 3. Nagy Sándor ügyvéd leánykái gyüjtő ivén Csik-Szeredában Szász Ákos, özv. Orbán Jánosné, Erős Elek, Baktsi Gáspárné, Becze Antal, Páris Frigyes, dr Bocskor Béla 2—2 kor. Alekszevits Ödön, Szathmári Elekné, Kovács Istvánné, Éltes Elek, Molnár Ilonka, K. János, Jakab Ödön, Szultán Lázár Gözsi Laura, Gál Józsefné, dr Filep Sándorné, dr Csiki Józsefné, dr Fejér Antalné, dr Veres Sándorné, Kovács Lajosné, Székely Istvánné, N. N., Jakab Gyuláné, N. N., Potoczky, Szultán Gergely, özv. Barcsai Józsefné, Nagyné Brigitta, Karda Gyula, Szokolai Istvánné, Jakab József 1—1 korona. Özv. Ferenczi Lajosné, Csipkésné, Pap Domokosné 60—60 fill. N. N., N. N., László Gézáné 40—40 fill. Barcsai Dénesné, Sz. L. 30—30 fill. Nagy Istvánné, Bitay Béláné 20—20 fill. Nagy Sándor 6 kor., összesen 50 kor 4. Dr Vá entsik Ferencz ügyvéd Sz.-Udvarhelyről 4 kor. 5. Takó Béla Maros-Portusról 1 kor. 6. Tokos Bálint gyüjtése Hévizen: Ágotha Albert, Reichert József 60—60 fill. Mózes Ferencz, Kondrát János, Tokos Bálint 1 kor. Mózes J. Károly 4 kor. Gáspár János, Lengyel József, Imre Mihály, Szabó Ferencz, Imre János, Török Mihály 20—20 fill. össz 9 kor. 40 fill. 7. Miklós Albert plebános Magyar-Lápos 1 kor. Weisz Berthold orsz. képviselő Budapestről 20 kor., összesen 105 kor. 40 fill. Ehez adva az előbbi gyüjtés összegét 2438 kor. 28 fill., a szobor alap ma 2563 kor. 68 fill. Fogadják a nemes szivü adakozók hazafias áldozataikért a szoborbizottság hálás köszönetét. Székely-Keresztur, 1899. febr. 13. Barabás Lajos, szoboralap pénztárnoka.

Szerkesztői üzenetek.

G. E Bordos. Hozzánk intézett panasza folytán, utána néztünk ügyének és az illető felsőbb hatósága a legszigorubb vizsgálat keresztül vitelét elrendelte. Ha a vizsgálat körül törvénytelenség esetéről lenne tudomása, ugy az alispán ur ismert erélyességéhez bátran fordulhat. Személyes természetü közleménye, különben is csak „Nyilt tér“-ben volna közölhető. Azonban kár volna ezért költségeskedni, mert még eddig nincs ok reá.

Sugár Laczi. Portós levelet többet nem kérünk s ha mégis küldene, ugy visszautasitjuk. Versre nincs szükségünk. Böven el vagyunk látva.

Több közleményünk jövő számra maradt.

Érdeklődőnek. Füzes-Abony. A „Nagy-Küküllő“ jövő vasárnap oly nagy alakban, mint a „Székely-Udvarhely“ és tiszta uj betükkel nyomtatva, sok száz példányban fog megjelenni. Mutatványszámot mindenkinek küld a kiadóhivatal, ki ez iránt megkeresi.

HIVATALOS RÉSZ.

Másolat. M. kir. belügyminiszter. 105063. szám VI—a. Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak. Ismételve fordultak elő oly esetek, hogy a törvényhatóságok a veszett vagy veszettség gyanujában álló állatok által megmart egyéneket csak akkor küldték Pasteur féle védoltások eszközlése végett Budapestre, a midőn a maró állat veszettsége az agyával tett kisérletek által már kétségtelenül megállapittatott. A megmart emberek orvoslása és beoltása iránt szükséges intézkedések foganatositását azonban a diagnostikai vizsgálatok eredményétől függővé tenni nem lehet. Mert az állatorvosi akadémia tanártestületének a földmivelésügyi m. kir. miniszter urhoz intézett véleményes jelentése szerint házi nyulakon, a melyeket e diagnostikai oltásokra rendesen felhasználnak, a szándékos fertőzés, illetőleg beoltás után átlag csak 12—21 nap mulva szokott a veszettség jellemző tünetekben mutatkozni. Ha tehát a maró állat agyának felküldésére és az eredmény közlésére szükséges időt is számitásba vesszük, ugy legalább 16—25 nap telik el, a mig a kisérlet eredményéről, illetőleg a megállapitott kórisméről az illető hatóság értesithető. De még azért sem tanácsos a kisérleti, ellenőrző oltások eredményéről szóló jelentés beérkeztéig várni a megmartak felküldésével, mert megtörténik nem ritkán, hogy az ellenőrző oltások azért mutatnak negativ eredményt, mert a felküldött állati hullarészek hiányos csomagolása miatt nagy hőmérsékleti befolyások alatt szállitás közben rothadásnak indulnak, mi által a hullarészekben esetleg megvolt veszettségi virus elveszti ható erejét. Másfelől pedig bebizonyult a veszettség ellen védő Pasteur-féle oltásokról, hogy minél előbb végeztetnek azok, annál biztosabb sikerrel járnak. Végre még azért sem tanácsos a megmart emberek beoltásával addig várni, mig 16—25 nap mulva megérkezik a diagnostikai vizsgálat eredményéről az értesités, mert fordulnak elő esetek, a midőn talán az egyéni sajátságok, vagy a fertőző anyag erős viralontiája folytán a lappangás ideje nagyon rövid és 14—18 nap mulva, söt még rövidebb idő alatt is az emberen a veszettség kitör. Felhivom ennélfogva a törvényhatóságot, hogy veszett, vagy a veszettség gyanujában álló állatok által megmart egyéneknek védoltások czéljából való felküldése iránt az ellenőrző oltások eredményének bevárása nélkül lehetőleg azonnal intézkedjék és pedig annál inkább, mert az orsz. közegészségi tanácsnak véleménye szerint teljesen ki van zárva annak a lehetősége, hogy a megmartaknak veszettség ellen beoltása reájuk nézve valamely káros következménynyel járna, figyelmeztetem azonban a törvényhatóságot, hogy e tárgybani intézkedése a védőoltás fontosságának megmagyarázásából a Pasteur-intézetbe való juthatás megkönnyitéséből álljon; mert erőszakot alkalmazni s a megmartakat akaratuk ellenére beoltatni nem lehet. Ha pedig a törvényhatóság a veszettség megállapitását a védoltásoktól eltekintve is szükségesnek tartja, ennek czéljából a maró állatnak mindig csak a fejét küldesse be és pedig a bonczolás foganatositása után azonnal 1 1000 sublimat oldatba mártott ruhába begöngyölni és füészporral, vagy korpával megtöltött jól zárható rekeszbe csomagolva. Budapesten, 1899 évi január hó 22-én. Perczel, s. k. Sz. 2150—99. alisp.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 4194—899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy Székely-Udvarhely város a sertésvész miatt elrendelt zárlat alól feloldatott. Székely Udvarhelyt, 1899. febr. hó 23-án. Alispán szabadságon: Gróf Lázár Ádám, főjegyző.

Sz. 3613—99 alisp. Udvarhely város polgármestere és valamenny községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy marostordavármegyei Alsó-Répa és Felső-Répa községekben fel épett száj- és körömfájás miatt zárlat alá helyeztettek. Sz.-Udvarhelyt, 1899 évi február hó 17-én Alispán szabadságon: Gróf Lázár, főjegyző.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HIRDETÉSEK.

Alólirott tisztelettel tudatja, hogy a legjutányosabb árban vállalja el gyermek- és női kalapoknak a legutolsó divat szerinti készitését és ujjáalakitását, ugyszintén 20 cm. szélességig szövetek és csipkék gouvrirozását, nemkülönben különböző szövetek és posztók czakkenezését.

Kassay Ágnes.

Lakásom Simó János vendéglős ur lakásában Kossuth-utcza 12. sz.

Száraz kiadó lakás. Id. Dézsy Antal házának emeleti lakása bérbeadó. Egy lakrész 3 utczai, 1 udvari szobából, 1 előszobából és 1 konyha és kamarából áll. — Egy lakrész 1 utczai, 2 udvari szobából, 1 konyha és kamrából áll. Értekezhetni **Dézsy Testvéreknél** vagy tulajdonosnál, hol a lakás megtekinthető.

Sz. 198—1899. tlkvi.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Kovács Gergelyné István Juliánna végrehajtatónak István József farkaslaki lakos végrehajtást szenvedő ellen 190 frt s járulékai kielégitése végett ezen kir. törvényszék területéhez tartozó, a farkaslaki 91. sz. tjkvben alperes István József nevére $^2/_4$ részben, társtulajdonos István Julia $^1/_4$, Kovács Gergely társtulajdonos nevére $^1/_4$ részben irt A † 205. hr. sz. kert 16 frt, 1488. hr. sz. 9 frt, 2136., 2137. hr. sz. 8 frt, 3095/$_2$. hr sz. 4 frt, 3412., 3413. hr. sz. 10 frt, 5160., 5161. hr. sz. 18 frt, 7002. hr. sz. 29 frt, 7014/a. hr. sz. 11 frt, 7109. hr. sz. 17 frt, 7120. hr. sz. 5 frt, 7335., 7336. hr. sz. 6 frt, 7438. hr. sz. 13 frt, 212/$_1$., 213. hr. sz. 160 frt és pedig ezen fekvők felének $^1/_4$-ére István Péter javára bekebelezett haszonélvezeti jog sérelme nélkül az 1881. évi LX. t.-cz. 156. §. értelmében, valai mint a fenti fekvő felerészére István Péter javára bekebelezett haszonélvezeti jog sérelme nélkül egészben. A farkaslaki 291. tjkvben fe.ében alperes István József, másik felében társtulajdonos Albert Márton, István Józsefné nevére irt A † 2968., 2969. hr. sz. fekvők 31 frt kikiáltási árban. A farkaslaki 350. sz. tjkvben $^1/_4$ részben alperes István József nevére, $^1/_4$ részben Kovács Gergely, $^1/_2$ részben István György társtulajdonos nevére irt A † 3187., 3188., 3189. hr. sz. 5 frt, 4559. hr. sz. 8 frt, 5343., 5344., 5345. hr. sz. 27 frt kikiáltási árban és pedig az $^1/_6$-od részére C. 2. alatt István Péter javára bekebelezett haszonélvezeti jog fentartásával. A farkaslaki 778. tjkvben A I. 1—25. sorból B. 225., 737. alatt István József jutaléka 91 frt kikiáltási árban az **1899. évi április hó 19-ik napján d. e. 9 órakor** megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek el fognak adatni.

A venni szándékozók a becsárnak 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes papirban kötelesek a kiküldött kezéhez letenni. Az árverési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. telekkönyvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék mint tlkvi hatóság.

Sz.-Udvarhelyt, 1899. évi január hó 18.

Györfy Titusz,
kir. törvényszéki egyes biró.

Meghivás.

A székelyudvarhelyi kerületi betegsegélyző-pénztár

VI-ik évi rendes közgyülését

1899. márczius 5-én, határozatképtelenség esetén pedig **márczius 12 én d. e. 10 órakor** tartja meg saját irodahelyiségében, melyre a közgyülési tag urak ezennel meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése és a jegyzőkönyv hitelesitésére két közgyülési tag kiküldése.
2. Zárszámadás előterjesztése, felügyelő-bizottság jelentése és a felmentvény megadása iránti határozat.
3. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok leendő választása.
4. Netáni inditványok, melyek azonban 8 nappal a közgyülést megelőzőleg irásban beadandók.

Székely-Udvarhelyt, 1899. február 23-án.

Az igazgatóság.

Valódi és természetes

BOROK

legolcsóbb árban, 22 krtól feljebb

csak a

Székely borkereskedés

székelyudvarhelyi raktárában

SZÖLLÖSI SAMUNÁL

kaphatók.

Szombatfalvi-utcza, szeszgyár melletti pinczék.

1007. szám. 899 tlkvi.

Póthirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint tlkvi hatóság közhirré teszi, miszerint a m. kir. államkincstár végrehajtatónak Pál Gyula, Pál Anna, Pál Juliánna, Pál Gábor kiskoruak, képviselve Pál Lajos gyám parajdi lakos végrehajtást szenvedők elleni 65 frt s járulékai iránti végrehajtási ügyében 6854—98. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a parajdi 1002. tkvben kiskoru Pál Gyula, Pál Anna, Pál Juliánna és Pál Gábor nevére irt A † 1. sorsz. 271. hr. sz. faház 600 frt kikiáltási árban Parajd községházánál 1899. évi **április hó 7-én délelőtt 9 órájára** kitüzött árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 167. §-a alapján a székelyudvarhelyi ev. ref. egyházmegyei papi és mesteri özv.-árvatár végrehajtató érdekében és 400 frt töke, ennek 1899. évi január 1-től 8 százalék kamata 5 frt 65 kr perköltség és járulékai és behajtása végett m gtartatni fog. Folyamodó költsége 10 frt 65 krban állapittatik meg.

Miről a felek értesittetnek

Kir. törvényszék mint tlkvi hatóság.

Székely-Udvarhelyt, 1899. február hó 13.

Györfy Titusz,
kir. törvényszéki egyes biró.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt **hivatalosan vegyelemezve** vannak, **csakis**

FERNENGEL GYULA

jóhirü pinczéjében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttól 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

---

283 8. szám.
899. fszb.

Árlejtési hirdetmény.

Bardocz község által tervezett községháza, jegyzői lak és irodahelyiség felépitésére nézve **folyó évi márczius hó 12-én** azon község házánál árlejtés fog tartatni, mely alkalommal az épités végrehajtása legkevesebbért vállalkozónak ki fog adatni.

Kikiáltási ár 5000 frt, bánatpénzül ennek 5 százaléka teendő.

A község anyagokban ad 400 köbméter terméskövet, 50—60 ezer téglát, 1462 folyóméter faragott fenyőfát, 940 kézi és 311 igás napszámot.

Az árlejtés megkezdése előtt megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt ajánlat is elfogadtatik, utóajánlat nem fogadtatik el.

A részletes feltételek és terv a község birájánál megtekinthetők.

H.-Oklándon, 1899. évi február 21-én.

Benedek Imre,
főszolgabiró.

Sz. 6944—1898. tlkvi.

Hirdetmény

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy özv. Keresztes Józsefné végrehajtatónak Csiszár Sándor és neje jogutóda Lányi Imre és neje végrehajtást szenvedő ellen 114 frt s járulékai kielégitése végett ezen kir. törvényszék területéhez tartozó, a Felsőboldogasszonyfalva községi 9. sz. tjkvben Csiszár Sándor adós alperes jogutódai Lányi Imre és neje Gyarmathy Rozália nevére irt A † 15., 16., 17. hr. sz. házkert és beltelek 188 frt, 514., 515. hr. sz. szántó 15 frt, 647. hr. sz. 1 frt, 668., 672. hr. sz. 31 frt, 706. hr. sz. 9 frt, 748. hr. sz. 14 frt, 824. hr. sz. 12 frt. 1038. hr. sz. 5 frt, 1107. hr. sz. 2 frt, 1265., 1266. hr. sz. 3 frt, 1272., 1273., 1274. hr. sz. 6 frt, 1293á. hr. sz. 3 frt, 1331. hr. sz. 4 frt, 1429. hr. sz. 5 frt, 1767., 1768. hr. sz. 10 frt, 1829., 1832. hr. sz. 10 frt, 1923. hr. sz. 3 frt, 2070. hr. sz. 3 frt, 2291. hr. sz. 2 frt, 2464. hr. sz. 24 frt, 2476. hr. sz. 51 frt, 2500. hr. sz. 33 frt, 2539. hr. sz. 9 frt, 2660. hr. sz. 22 frt, 2673., 2674., 2675/$_1$. hr. sz. 31 frt, 2683 hr. sz. 4 frt, 2725., 2726. hr. sz. 16 frt, 2819. hr. sz. 14 frt kikiáltási árban az **1899. évi április hó 14 ik napján d. e. 9 órakor** Felső-Boldogasszonyfalva községházánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek el fognak adatni.

A venni szándékozók a becsárnak 10 százalékát készpénzben, vagy az óvadékképes papirban kötelesek a kiküldött kezéhez letenni. Az árverési további feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. telekkönyvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság.

Sz.-Udvarhelyt, 1898. deczember hó 31 én.

Györfy Titusz,
kir. törvényszéki egyes biró.

Mindenütt dicsérik a hires **MACHLEID-féle**

kecskeméti arckenőcsöt,

mely rövid használat után minden **szeplöt, májfoltot, himlöhelyet, pörsenéseket** és egyéb **kellemetlen kiütéseket biztosan elmulaszt. Az arc szép, fiatal, kellemes üde szint nyer töle, a napbarnitástól megóvja.** Kitünö hatása **már néhány nap mulva** észlelhető, egyszeri próba is elegendö, hogy ezt bárki örökre megkedvelje. Hatása a kecskeméti növényszappannal oly meglepö és elismert, milyet e téren szépitö-szer még el nem ért és fölül nem mult. Egyik jó tulajdonsága, hogy ártalmas utóhatása sohasem lesz. Egy tégely ára használati utasitással **50 kr.** — Egy darab kecskeméti növényszappan **32 kr.**

Hajnal-szesz.

Biztosan meggyógyit minden fájdalmat, igy **köszvény, reuma, csontfájdalmak, fejfájás, migrén, fogfájás, fülfájás és hátfájás ellen** a legbiztosabban ható gyógyszer. Még alig volt eset reá, hogy számos, sikertelenül használt szerek után a hajnal-szesznek enyhitö hatása ne lett volna. Sok ezer elnyomorodott beteg köszöni már ezen szernek teljes gyógyulását. Egy üveg ára használati utasitással **50 kr**

Kapható:

Farkas Ignác

„Mátyás király“ cimü gyógyszertárában **Kecskeméten** és minden nagyobb vidéki gyógyszertárakban.

Föraktár **Török József** gyógyszertára **Budapest.**

ORBÁN, NAGY ÉS TAMÁS

CZIPŐÜZLETE

SZÉKELY-UDVARHELYT

elvállal minden e szakmába vágó megrendelését a legujabb divat szerint, kiváló csinnal, a legjobb anyagból, pontos elkészités mellett, ugy minden javitást.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt. 1899.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.